

La immigració al país de la llibertat, la igualtat i la fraternitat

L'atemptat terrorista a *Charlie Hebdo* del 7 de gener passat ha commogut la societat europea. Durant els últims anys, el context de crisi econòmica, les polítiques d'austeritat i l'emergència de noves forces polítiques apuntalades en formes populistes des de la dreta i l'esquerra havien apaivagat, relativament, la dimensió global de l'esdevenidor europeu actual. Les brutals morts de París han sacsejat emocionalment la ciutadania europea, alhora que han fet emergir el paradigma de la globalització, últimament oblidat en les anàlisis i els mandats polítics. Després dels primers dies de dol d'uns assassinats esfereïdors, comencen a aparèixer diagnòstics (algunes reduccionistes, d'altres més rigoroses), reflexions (algunes simplistes, d'altres lúcides) i propostes polítiques, totes precipitades, que tendeixen a centrar-se en el debat sobre els límits de la seguretat i la llibertat. Les declaracions del Papa alertant que cal evitar la provocació i ser respectuós amb les religions han obert un altre focus de debat. En aquest cas, la polèmica gira entorn del complex equilibri entre la caricatura i el respecte en un escenari de dubtós consens al voltant de la llibertat d'expressió. Segurament es tracta de debats necessaris però fàcilment tendenciosos que impliquen el risc de simplificar una realitat complexa. Menys atenció s'ha dedicat al debat sobre els models de polítiques públiques que s'han desenvolupat a Europa

per respondre als importants fluxos migratoris internacionals de les últimes dècades.

La literatura especialitzada diferencia tres models de gestió de la immigració. Tots tres sorgeixen de les polítiques que han adoptat els diferents països europeus en un marc normatiu de mínims compartit al voltant de la necessitat d'integrar els nousvinguts.

El primer model entén la immigració com una qüestió temporal. En conseqüència, es governa a través de polítiques restrictives que provoquen l'exclusió i la separació de les persones immigrades respecte de la població autòctona. Els casos d'Alemanya, Àustria i Bèlgica són exemples d'aquestes polítiques, que poden provocar guetització i introduir conflictivitat en la convivència ciutadana. A diferència d'aquest mo-

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

del, els altres dos parteixen de la idea que la immigració comporta un projecte a llarg termini que busca l'estabilitat. En el pol oposat del model que exclou hi ha el model multicultural, caracteritzat pel reconeixement de la diversitat i la igualtat. És a dir, es promou el respecte a la identitat cultural, així

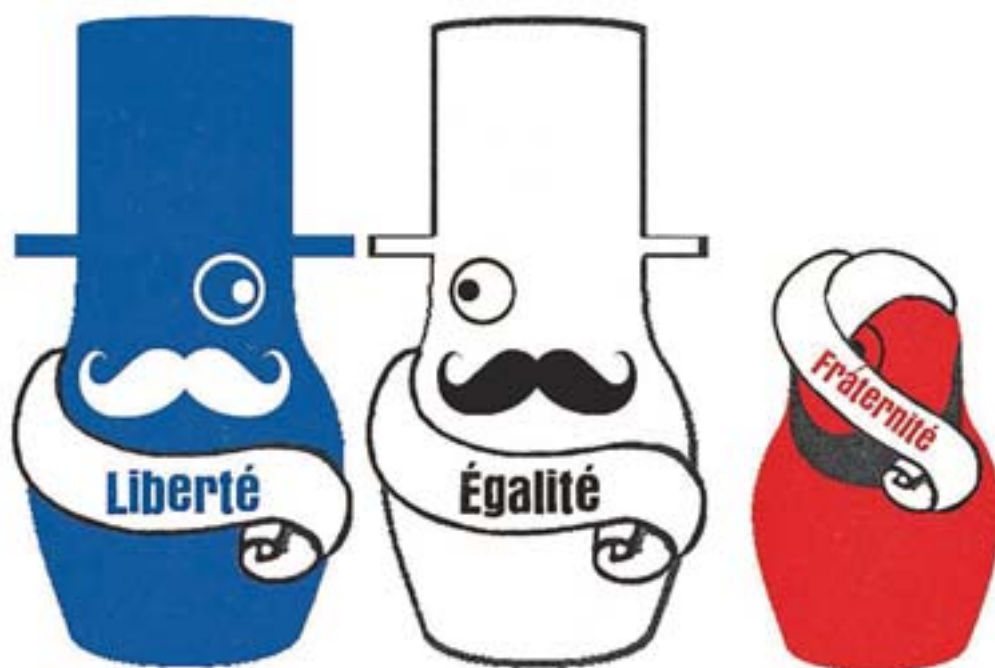
com l'accés als drets i les llibertats de la població autòctona. Suècia n'és un bon exemple. El tercer model és el de l'assimilació, i es defineix a partir de l'ideal republicà entès com un estatus de ciutadania compartit per totes les persones. El pacte republicà implica la garantia de la igualtat en l'àmbit públic a canvi de reduir i limitar la diversitat cultural a l'àmbit privat. D'aquesta manera, es vol aconseguir l'adaptació de la immigració als valors nacionals construïts sobre la idea de la igualtat, com a

estratègia d'integració. França és un cas paradigmàtic d'aquest model.

Les diagnòstics orientades a aclarir les causes de l'atemptat terrorista a París no poden obviar el model d'integració assimilacionista que ha guiat la política francesa durant les últimes dècades. Una política que entén la igualtat de l'ideal republicà com una garantia de la integració de la immigració, però que menysté les dificultats per assolir-la des de diferents posicions de partida. Quan no es comparteixen les condicions materials d'existència, es trenca el pacte republicà, i amb aquesta ruptura la identitat cultural reservada a l'àmbit privat pot aflorar públicament. Fracàs escolar, atur, desigualtat i pobresa formen part de l'escenari quotidià que viuen molts joves francesos, fills d'immigrants, als barris perifèrics de París. Certament, hi ha projectes d'intervenció social per a aquests barris. Per exemple, algunes escoles de primària emplaçades en barris desfavorits socioeconòmicament reben recursos extraordinaris per poder desenvolupar plans específics. Però quan aquestes escoles assoleixen resultats equiparables a la mitjana, deixen de rebre aquests recursos, perquè s'entén que ja s'ha assolit la igualtat. En aquests casos, s'oblida que les desigualtats sempre s'han de compensar per garantir la igualtat.

Sens dubte, l'ideal republicà és un horitzó desitjable. Per això, és important no oblidar que la condició de llibertat es construeix sobre la garantia d'igualtat, i que totes dues, llibertat i igualtat, són condicions imprescindibles per a la fraternitat.

Arran dels atemptats de París no s'ha debatut prou sobre les polítiques amb què Europa respon als fluxos migratoris

ARIANNE FABER

Fracàs escolar, atur, desigualtat i pobresa formen part de l'escenari quotidià que viuen molts joves francesos